

IŠVADA DĖL EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS TVIRTINIMO

2024 m. rugsėjo 19 d. Nr. BPE-5

Vilnius

2024–2027 M. EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJUS YRA TINKAMAS VALSTYBĖS BIUDŽETO PROJEKTUI RENGTI

Fiskalinė institucija, kurios funkcijas vykdyti pavesta Valstybės kontrolei (toliau – VK FI), teikia Seimui savo išvadą dėl Finansų ministerijos (toliau – FM) rugsėjo 11 d. paskelbto 2024–2027 metų ekonominės raidos scenarijaus (toliau – ERS). Išvada teikiama remiantis Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniu įstatymu.

VK FI tvirtina rugsėjo mėn. paskelbtą 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijų. Jis atitinka įvardytas prielaidas, yra pagrįstas aktualiais statistiniais duomenimis. VK FI ir FM požiūriai dėl Lietuvos ekonomikos perspektyvų yra panašūs.

Pagrindinės išvados žinutės:

- Atlikusi vertinimą, VK FI tvirtina Finansų ministerijos rugsėjo mėn. paskelbtą 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijų.
- Lietuvos ekonomikos raidą daugiausia paveikti galinčios rizikos išlieka susijusios su geopolitine situacija ir tarptautine prekyba.
- Realusis BVP 2024 m. gali augti sparčiau, nei tikėtasi vasarą. 2025 m. numatomas gamybos ir vartojimo atsigavimas užsienyje skatins veržlesnę nei šiemet Lietuvos ekonomikos plėtrą.
- Per pandemiją rekordines aukštumas pasiekęs darbo našumas nuo 2022 m. mažėja – norint išlikti konkurencingai šaliai, būtina skatinti aukštos pridėtinės vertės gamybos augimą.
- Siekiant tikroviškesnių trejų metų biudžeto planų, rodikliai, koeficientai ir kiti dydžiai, veikiantys valstybės biudžetą, turėtų būti prognozuojami ne trumpesniam kaip trejų metų laikotarpiui.

EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS VERTINIMAS IR TVIRTINIMAS

Taikydama įvairius analizės metodus¹, VK FI atliko rugsėjo mėn. paskelbto 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijaus vertinimą. VK FI išanalizavo makroekonominę aplinką ir ERS prielaidas, lygino scenarijaus projekcijas su VK FI ir kitų institucijų prognozėmis, taikė tvirtinimo atkarpos metodą ir ekspertinį vertinimą.

FM ir VK FI 2024–2027 m. pagrindinių makroekonominių rodiklių projekcijos reikšmingai nesiskiria. Atsižvelgdamos į 2024 m. I pusmečio rezultatus ir atnaujintas prielaidas, VK FI ir Finansų ministerija nežymiai didina 2024 m. realiojo BVP projekcijas. Abi institucijos projektuoja, kad ekonomika augs daugiau nei 2 proc., o ją labiausiai skatins namų ūkių vartojimas ir teigiamas grynasis eksportas. Projektuojama, kad šalies ekonomikos augimas 2025–2027 m. bus spartesnis ir sieks apie 3 proc. BVP plėtrą šiuo laikotarpiu labiausiai skatins realusis eksportas, kurį teigiamai veiks atsigauananti užsienio paklausa. Prie ekonomikos augimo taip pat prisidės investicijos ir namų ūkių vartojimas, skatinamas stiprėjančios gyventojų perkamosios galios. Abi institucijos projektuoja, kad darbo užmokestis ir užimtųjų skaičius 2024 m. bus didesnis, nei tikėtasi birželio mėn., o 2025–2027 m. situacija darbo rinkoje bus stabili: nedarbo lygis tolygiai mažės, toliau augs vidutinis darbo užmokestis.

VK FI ir FM numato, kad infliacija 2024 m. bus artima 1 proc., o vidutiniu laikotarpiu viršys 2 proc. Projektuojama, kad 2024–2027 m. BVP to meto kainomis kasmet augs sparčiau nei 5 proc., tačiau augimas bus lėtesnis nei 2023 m. Išsamesnis VK FI prognozių aprašymas pateikiamas išvados 2 dalyje, o projekcijų lentelė – 1 priede. 2024 m. rugsėjo mėn. ERS pateikiamas 2 priede. Pažymima, kad VK FI ir Finansų ministerijos rodiklių įverčiai gali skirtis.

VK FI prognozės laikomos atskaitos tašku (angl. *benchmark*), taikant tvirtinimo atkarpos (angl. *endorsement range*) metodą. Remdamasi juo, VK FI sudarė šių ERS rodiklių² 2024–2026 m. neapibrėžtumo grafikus: BVP to meto ir palyginamosiomis kainomis, realiojo namų ūkių vartojimo išlaidų, vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio (VDU) ir užimtųjų skaičiaus pokyčių (3 priedas). Visų rodiklių projekcijos patenka į 40 proc. tvirtinimo atkarpų intervalus. Jie žymi tikimybių intervalų centrinį rėžį, kuris yra artimiausias atskaitos tašku (moda) laikomoms VK FI projekcijoms. Atkreiptinas dėmesys, kad tvirtinimo atkarpos remiasi istorinėmis paklaidomis, todėl jos nebūtinai gali visiškai parodyti ateities neapibrėžtumą.

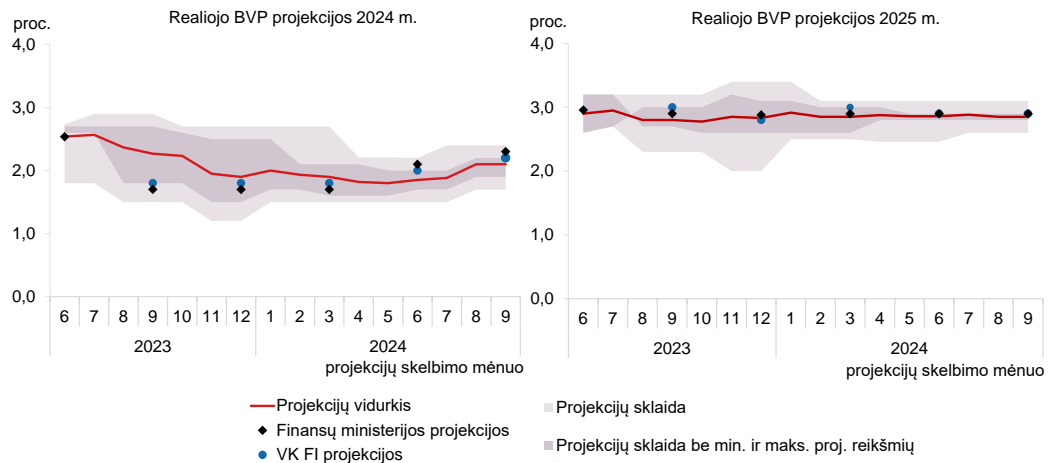
Pagal taikytą VK FI potencialaus BVP vertinimo metodą, skirtą vidutinio laikotarpio projekcijų suderinamumui tikrinti, ERS realiojo BVP projekcija 2027 m. laikoma tikėtina. VK FI vertinimu, potencialus BVP³ 2024–2027 m. kasmet vidutiniškai turėtų padidėti apie 2,8 proc. (1 priedas). Finansų ministerija projektuoja, kad realiojo BVP augimas 2027 m. sudarys 2,9 proc. Jis yra artimas VK FI įvertintam 2027 m. potencialaus BVP augimui, kuris siekia 2,5 proc.

2024 m. rugsėjo mėn. ERS realiojo BVP projekcijos 2024–2025 m. yra artimos kitų institucijų vidurkiui, o neapibrėžtumas dėl ekonomikos raidos yra mažesnis, nei stebėta pavasarį. 2024 m. kitų institucijų realiojo BVP prognozių vidurkis siekia 2,1 proc., o 2025 m. – 2,9 proc. (1 pav.) Pažymėtina, kad didžioji dalis makroekonominės prognozės Lietuvai skelbiančių institucijų jas atnaujino iki 2024 m. liepos mėn. (4 priedas), dar iki pasirodant palankiems 2024 m. II ketv. bendrojo vidaus produkto rezultatams. Pažymėtina, kad, palyginti su pavasariu, projekcijų sklaida yra siauresnė, neapibrėžtumo dėl ekonomikos raidos gali būti mažiau.

¹ Vertinimo ir tvirtinimo procesas, VK FI taikomi metodai apibrėžti ERS vertinimo ir tvirtinimo apraše. Prieiga per internetą: https://www.valstybeskontrolė.lt/TVS/Content/Biudzeto_stebesena/ERS_vertinimo_ir_tvirtinimo_aprasas.pdf.

² Šie pagrindiniai rodikliai yra svarbiausi VK FI priimant sprendimą dėl ERS tvirtinimo, tačiau, siekiant scenarijaus rodiklių projekcijų suderinamumo, analizuojamos ir kitos ERS rodiklių projekcijos.

³ Vertinant potencialų BVP, naudojamos naujausios Finansų ministerijos ERS projekcijos. Pažymėtina, kad dėl vertinimo prielaidų skirtumų ir dėl skirtingų modelių specifikacijų VK FI ir FM potencialaus BVP ir produkcijos atotrūkio įverčiai gali skirtis.

1 pav. 2024 m. rugsėjo mėn. ERS realiojo BVP projekcijos 2024–2025 m. yra artimos kitų institucijų vidurkiui

Į projekcijų sklaidą įtrauktos šios institucijos: Europos Komisija (EK), Tarptautinis valiutos fondas (TVF), Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO), Lietuvos bankas, AB „Swedbank“, AB SEB.

Šaltinis – Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

2024 m. rugsėjo mėn. ERS taikytos prielaidos yra pagrįstos, Lietuvos ekonomikos raidą daugiausia paveikti galinčios rizikos išlieka susijusios su geopolitine situacija ir tarptautine prekyba. VK FI vertinimu, rugsėjo mėn. ERS yra pagrįstas aktualiomis prielaidomis apie pasaulio ir pagrindinių eksporto partnerių ekonomikos raidą, žaliavų kainas, valiutos kursą. Pagrindinės neigiamos rizikos, kurios gali paveikti Lietuvos ekonomikos raidą, yra susijusios su geopolitine situacija ir užsienio paklausa. Palankesnę ekonominę raidą gali skatinti geresnė padėtis šalies darbo rinkoje, spartesnė investicijų plėtra, didesnis namų ūkių vartojimas, kurį veiktų gyventojų taupymo pokyčiai. Detalesnis makroekonominės aplinkos, prielaidų ir rizikų aprašymas pateikiamas išvados 1 dalyje.

VK FI tvirtina Finansų ministerijos 2024 m. rugsėjo mėn. paskelbtą 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijų. Pagal Europos Sąjungos Tarybos direktyvą⁴ biudžeto planavimas turi būti grindžiamas labiausiai tikėtiniu arba atsargesniu makroekonominiu fiskaliniu scenarijumi. Atsižvelgdama į išliekantį neapibrėžtumą, įvertinusi pirmiau išvardytų metodų rezultatus, VK FI tvirtina 2024 m. rugsėjo mėn. paskelbtą 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijų.

2024-08-26 Finansų ministerija pateikė institucijoms derinti ERS projektą (kopiją – VK FI), o 2024-09-03 patikslintas projektas pateiktas derinti su VK FI. Detalesnė informacija apie derinimo eigą pateikiama 5 priede. Remdamasi minėtais metodais, VK FI atliko ERS projekto vertinimą. 2024-09-05 VK FI informavo FM, kad neturi priešasčių netvirtinti ERS projekto.

1. MAKROEKONOMINĖS APLINKOS IR ERS PRIELAUDŲ ANALIZĖ, RIZIKOS LIETUVOS EKONOMIKOS RAIDAI

VK FI vertinimu, rugsėjo mėn. ERS yra pagrįstas aktualiomis prielaidomis apie pasaulio ir pagrindinių eksporto partnerių ekonomikos raidą, žaliavų kainas, valiutos kursą. Europos Komisijai nuo gegužės mėn. neatnaujinus prielaidų dėl pasaulio ir ES ekonomikų augimo, tiek FM, tiek VK FI rėmėsi TVF liepos mėn. paskelbtomis projekcijomis. Ši informacija yra naujausia, palyginti su kitomis tokias prielaidas skelbiančiomis tarptautinėmis institucijomis. Nuo 2025 m. VK FI ir FM numato spartesnį eksporto partnerių atsigavimą nei 2024 m. Taip pat remiamasi stabilaus euro kurso JAV dolerio atžvilgiu ir naftos kainos prielaidomis, kurios atitinka kitų tarptautinių institucijų numatomą trajektoriją. Atsižvelgiant į

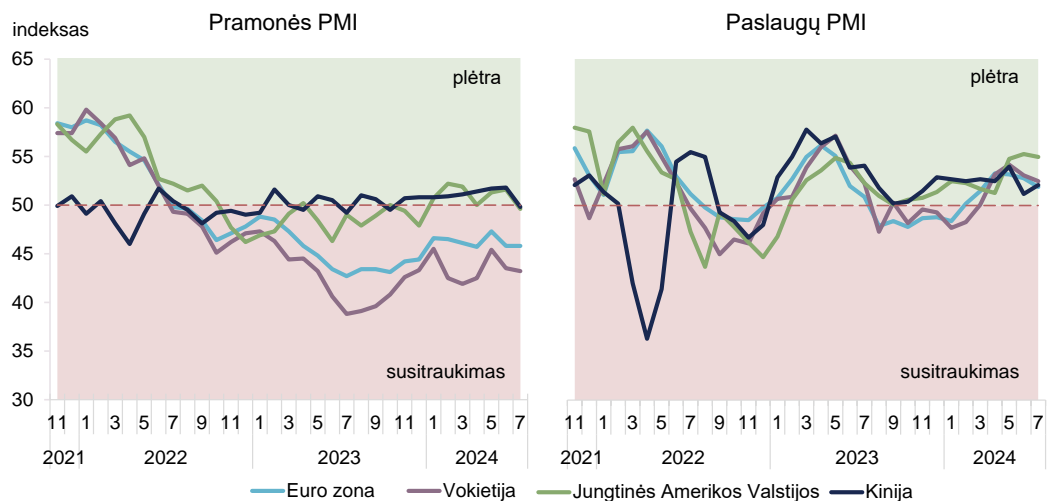
⁴ 2024 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2024/1265/ES dėl reikalavimų valstybių narių biudžeto sistemoms, 4 str. 1 d. Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401265.

tai, prielaidos, kuriomis rėmėsi FM, sudarydama rugsėjo mėn. ERS, atitinka naujausią žinomą informaciją ir rinkų lūkesčius.

Lietuvos ekonomikos raidą daugiausia paveikti galinčios neigiamos rizikos išlieka susijusios su geopolitine situacija ir tarptautine prekyba. Pagrindinės rizikos, kurios galėtų paveikti jos raidą vidutiniu laikotarpiu:

- **Lėtesnis, nei tikimasi, Lietuvos eksporto partnerių atsigavimas.** Vokietijos, kuri yra pagrindinė Lietuvos eksporto partnerė, ekonomika 2024 m. I pusr. susitraukė 0,1 proc. BVP. Be to, III ketv. ekonominį aktyvumą rodantys išankstiniai rodikliai, tokie kaip pirkimo vadybininkų indeksas, signalizuoja apie išliekančią vangią pasaulio gamybos apimtį liepos mėn. (2 pav.). Euro zonoje, ypač Vokietijoje, stagnuojanti pramonė, Kinijos ekonomikos sunkumai dėl nekilnojamojo turto sektoriaus, JAV recesijos tikimybė galėtų pristabdyti numatytą šių pasaulio ekonomikų augimą. Vis dėlto, jei palūkanų normos ir toliau bus mažinamos labiau, nei tikėtasi, tai teigiamai paveiktų šias ekonomikas, o kartu ir Lietuvą.

2 pav. Pramonės sektoriaus verslo aktyvumas EZ išlieka susitraukęs, paslaugų sektorius auga

PMI – Pirkimų vadybininkų indeksas (angl. *Purchasing Managers' Index*)

Šaltinis – <https://www.pmi.spglobal.com>

- **Iššūkiai šalies konkurencingumui.** Per pandemiją smarkiai pakilęs ir viršijęs daugiametę tendenciją Lietuvos darbo našumas 2022 m. pradėjo kristi (plačiau žr. Intarpe). Remiantis tarptautinių organizacijų rekomendacijomis, siekiant išlaikyti tvarų ekonomikos augimą ir konkurencingumą, svarbu didinti produktyvumą. Nedidinant investicijų, nediegiant inovacijų į aukštesnės pridėtinės vertės kuriančius sektorius, šalis gali prarasti konkurencingumą.
- **Ribojanti ir ekonomikų neskatinanti fiskalinė politika.** Pažeidus ES fiskalinės drausmės taisykles, liepos mėn. Europos Taryba⁵ paskelbė sprendimą dėl perviršinio deficito procedūrų nustatymo Belgijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Vengrijoje, Maltoje, Lenkijoje ir Slovakijoje. Ne tik šios, bet ir kitos aukštą skolos lygį ar didelį deficitą turinčios šalys gali pradėti riboti savo išlaidų augimą, siekdamos fiskalinės drausmės. Tai gali turėti įtakos ir Lietuvos eksporto paklausai. Lietuvai taip pat kyla iššūkis dėl galimybių suderinti augančius ilgalaikius įsipareigojimus su turimais ištekiais,

⁵ Prieiga per internetą: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/07/26/stability-and-growth-pact-council-launches-excessive-deficit-procedures-against-seven-member-states/>.

siekiant nepažeisti ne tik Europos Sąjungos, bet ir nacionalinių fiskalinės drausmės taisyklių reikalavimų. Siekiant sumažinti biudžeto deficitą, ateityje gali tekti imtis ekonomiką ribojančios fiskalinės politikos. Atitinkami sprendimai konkrečiai galėtų labiausiai paveikti infliacijos, namų ūkių vartojimo, investicijų rodiklius.

- **Geopolitinės įtampos padidėjimas.** Karas Ukrainoje gali būti įvairių nenumatytų ekonominių rizikų šaltinis. Be to, įtampa Artimuosiuose Rytuose dėl Izraelio ir Palestinos teritorijų, prekybos karai su Kinija ar neramumai Raudonojoje jūroje nuolat kelia rizikas dėl energetinių išteklių kainų augimo ir tarptautinės prekybos trikdžių. Geopolitinės įtampos suintensyvėjimas galėtų sukelti ne tik didesnį neapibrėžtumą pasaulyje, bet ir neigiamai paveiktų pasaulio ekonomikas. Tikėtina, kad tokiu atveju pakiltų energetikos kainos, kurios kaitintų infliaciją Lietuvoje.
- **Klimato kaitos rizika.** EK Jungtinio tyrimų centro duomenimis⁶, kelios Europos šalys pirmojoje liepos mėn. pusėje susidūrė su kritinėmis sausros sąlygomis. Vis akivaizdesnis klimato kaitos poveikis gali neigiamai paveikti tiekimo grandines, maisto kainas ir infliaciją. Lietuvoje klimato kaita pasireikš dažnesnėmis ir intensyvesnėmis liūtimis, potvyniais, šalčio bangomis. Visa tai darys įtaką gyventojų turtui ir sveikatai⁷. Vis dėlto investicijos į atsinaujinančią energetiką ir kiti į žaliąjį perėjimą orientuoti sprendimai gali ne tik padėti kovoti su klimato kaita ir didinti atsparumą jos pasekmėms, bet ir skatinti ekonomikos vystymąsi ir energetinį nepriklausomumą.
- **Spartesnį ekonomikos augimą galėtų lemti stipresnė vidaus paklausa, nei tikėtasi.** Prie didesnio užimtųjų skaičiaus gali prisidėti neslopstanti migracija. Namų ūkių vartojimą gali teigiamai veikti gyventojų elgsenos pokyčiai, susiję su mažesniu taupymu. Investicijos galėtų būti didesnės dėl aktyvesnio Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (EGADP, angl. *recovery and resilience facility*) ir kitų ES finansuojamų projektų įgyvendinimo, nei numatyta, politinių sprendimų dėl dar didesnių investicijų į gynybą ar kitas sritis, ar aktyvesnių privačiojo sektoriaus investicijų.

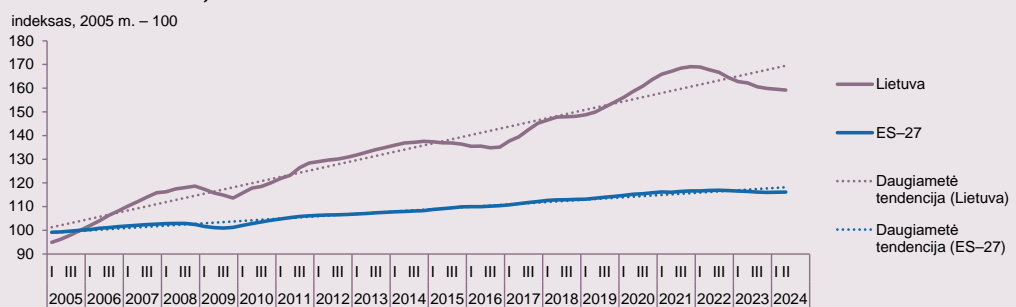
⁶ Prieiga per internetą: https://joint-research-centre.ec.europa.eu/jrc-news-and-updates/severe-impacts-hot-conditions-south-2024-08-26_en.

⁷ Prieiga per internetą: <https://klimatokaita.lt/prisitaikymas-prie-pokyciu/issukiai-lietuvos-gyventojams/>.

Intarpas. Siekiant išlikti konkurencingai šaliai, svarbu didinti darbo našumą

Per pandemiją rekordines aukštumas pasiekęs darbo našumas nuo 2022 m. mažėja. Analizuojant duomenis nuo 2017 m., pastebimas reikšmingas Lietuvos ekonomikos produktyvumo didėjimas, o Europos Sąjungoje – nuosaikus šio rodiklio augimas (Intarpo 1 pav.). Pandemijos metu sutrūkinėjus tiekimo grandinėms, užsienyje išaugo prekių, kurioms gaminti Lietuvos pramonės struktūra buvo palanki, paklausa. Tai lėmė rekordinį gamybinių pajėgumų panaudojimo lygį ir leido smarkiai išaugti darbo našumui, matuojamam kaip bendroji pridėtinė vertė per vieną dirbtą valandą. Vis dėlto atkreiptinas dėmesys, kad pastaraisiais metais Lietuvos ekonomikos augimą, tikėtina, labiausiai skatino ne didėjantis darbo našumas, bet augantis užimtųjų skaičius dėl išaugusios migracijos, pabėgėlių iš Ukrainos ir jų dirbtų valandų skaičius žemesnę pridėtinę vertę kuriančiuose sektoriuose. Kilus energetikos krizei, atslūgo didelės eksporto paklausos spaudimas, smarkiai sumažėjo gamybinių pajėgumų panaudojimo lygis, o tai galėjo neigiamai paveikti našumą. Pastebėtina, kad 2023 m. našumas mažėjo ne tik Lietuvoje, bet ir ES.

Intarpas. 1 pav. Per pandemiją smarkiai pakilęs Lietuvos darbo našumas* atsilieka nuo daugiamečių tendencijos

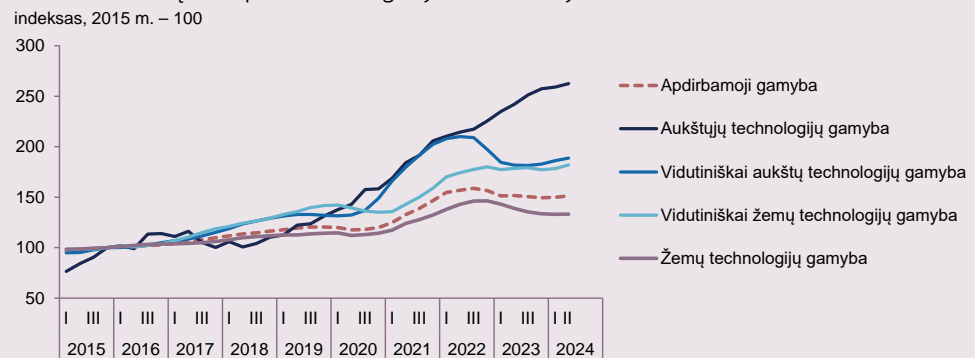
Paveiksle yra pavaizduoti darbo našumo indeksai, kurie rodo rodiklio pokyčius laiko atžvilgiu. Indekso reikšmės yra standartizuotos, kad atskaitos metų (2005 m.) reikšmė būtų lygi 100. Kreivės rodo, kaip auga darbo našumas nuo 2005 m. Lietuvoje ir ES.

* Realioji bendroji pridėtinė vertė per vieną dirbtą valandą, pašalinus sezono ir darbo dienų įtaką, 4 ketvirčių indekso slankusis vidurkis.

Šaltinis – Eurostatas, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Norint didinti Lietuvos pramonės konkurencingumą, būtina skatinti aukštos pridėtinės vertės gamybos augimą. Apdirbamosios gamybos įmonių veikla generuoja apie penktadalį Lietuvos bendrojo vidaus produkto. 2021–2022 m. lietuviškos kilmės eksportas buvo vienas iš veiksmų, leidusių didinti ekonomikos augimą. Nepaisant to, kad aukštųjų technologijų gamybos⁸, t. y. farmacijos produktų, kompiuterių, elektronikos ir optikos gaminių, apimtys nuo 2019 m. reikšmingai didėja, pramonėje ir toliau dominuoja žemųjų technologijų gamyba (Intarpo 2, 3 pav.).

Intarpas. 2 pav. Nors Lietuvoje fiksuojamas spartus aukštos technologijos gamybos augimas, šio rodiklio įtaka apdirbamosios gamybos sektoriui yra nedidelė

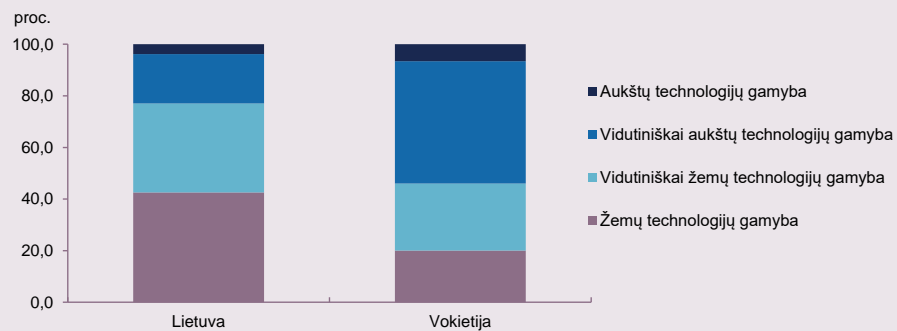
Pramonės (apdirbamosios gamybos) produkcijos duomenys, pašalinus sezono ir darbo dienų įtaką, 4 ketvirčių indekso slankusis vidurkis.

Šaltinis – Eurostatas, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

⁸ Apdirbamosios gamybos skirstymas į aukštos, vidutinės ir žemos technologijos veiklas pagal Eurostatą. Prieiga per internetą: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:High-tech_classification_of_manufacturing_industries.

Analizuojant Vokietijos pramonės produkcijos dinamiką, pastebima, kad vidutiniškai aukštos ir aukštos pridėtinės vertės gamybos apimtys sudaro apie pusę visos apdirbamosios gamybos, o Lietuvoje šis rodiklis siekia vos daugiau nei penktadalį (Intarpo 3 pav.). Pažymėtina, kad aukštųjų technologijų gamyba Lietuvoje per 20 metų reikšmingai nepadidėjo ir nesiekia 5 proc. visos apdirbamosios gamybos. Kaip pažymi Lietuvos bankas⁹, Lietuvos apdirbamosios gamybos investavimo intensyvumas (investicijų ir pridėtinės vertės santykis) yra žemesnis nei ES. Vienas iš tai paaiškinančių veiksnių – Lietuvos specializacija gaminti produktus, kurių gamybos procesas nėra imlus kapitalui, o kartu ir investicijoms.

Intarpas. 3 pav. Palyginti su Vokietija, Lietuvoje dominuoja žemos ir vidutiniškai žemos pridėtinės vertės gamyba

Apdirbamosios gamybos struktūra pagal pramonės produkcijos apimtis, 2019–2023 m. vidurkis.

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Vokietijos federalinė statistikos tarnyba, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Tarptautinės organizacijos taip pat atkreipia dėmesį į poreikį didinti Lietuvos produktyvumą skatinant investicijas. Europos Komisijos¹⁰ vertinimu, Lietuvos konkurencingumas yra gana stabilus, tačiau susiduriama su iššūkiais, tokiais kaip darbuotojų kvalifikacijos neatitikimas, žema mokslinių tyrimų ir eksperimentinė plėtra ir kt. EK atkreipia dėmesį, kad Lietuvos pramonė ir toliau susiduria su žemu išteklių produktyvumu, o aukštųjų technologijų eksporto dalis nuo viso eksporto išlieka žemiau ES vidurkio. TVF¹¹ akcentuoja apdairios politikos ir struktūrinių reformų poreikį, norint palaikyti tvarų darbo našumo ir ekonomikos augimą. Reformos turėtų skatinti investicijas, kurios padėtų didinti kapitalą ir švelnintų demografinę situaciją. Pasaulio banko vertinimu¹², Lietuva priskiriama prie aukštesnių pajamų šalių grupės. Pateiktoje ataskaitoje nurodoma, kad valstybės, pasiekusios aukštesnį nei vidutinių pajamų lygį, turėtų orientuotis ne tik į investicijas ir pasaulinių technologijų diegimą¹³ – daugiausia dėmesio turi būti skiriama inovacijoms. Inovacijos gali reikšmingai padidinti produktyvumo lygį šalyje. Remiantis M. Draghi ataskaita apie ES konkurencingumą¹⁴, mokslinių tyrimų ir inovacijų svarba produktyvumo augimui ateityje didės dėl pastaraisiais dešimtmečiais spartėjančių pasaulinių inovacijų augimo tempo. Ataskaitoje pažymima, kad silpstantį ES konkurencingumą iš dalies paaiškina mažesnės ES investicijos į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą (MTEP), nei JAV, Japonijoje ar Kinijoje. Vos kelios šalys viršija 3 proc. ES MTEP investicijų tikslą, o Lietuva patenka į ES šalių grupę, kurių investicijos į šią sritį nesiekia 1 proc. BVP.

⁹ Apdirbamosios gamybos struktūros įtaka investicijoms, Lietuvos bankas, 2021 m. Prieiga per internetą: https://www.lb.lt/uploads/documents/files/musu-veikla/ekonomikos-analize-prognozes/1_intarpas_Apdirbamosios_gamybos_strukturos_itaka%20investicijoms_LEA_2021-03.pdf.

¹⁰ Prieiga per internetą: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/b2eea0d9-a516-4153-82ac-66d150d1ce7e_en?filename=SWD_2024_615_1_EN_Lithuania.pdf.

¹¹ 2024-07-24 Staff Report for the 2024 Article IV Consultation. Prieiga per internetą: <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/CR/2024/English/1LTUEA2024001.ashx>.

¹² Prieiga per internetą: <https://www.worldbank.org/en/publication/wdr2024>.

¹³ Angl. *Infusion*, „infuziją“ sudaro technologijų iš užsienio diegimas ekonomikoje.

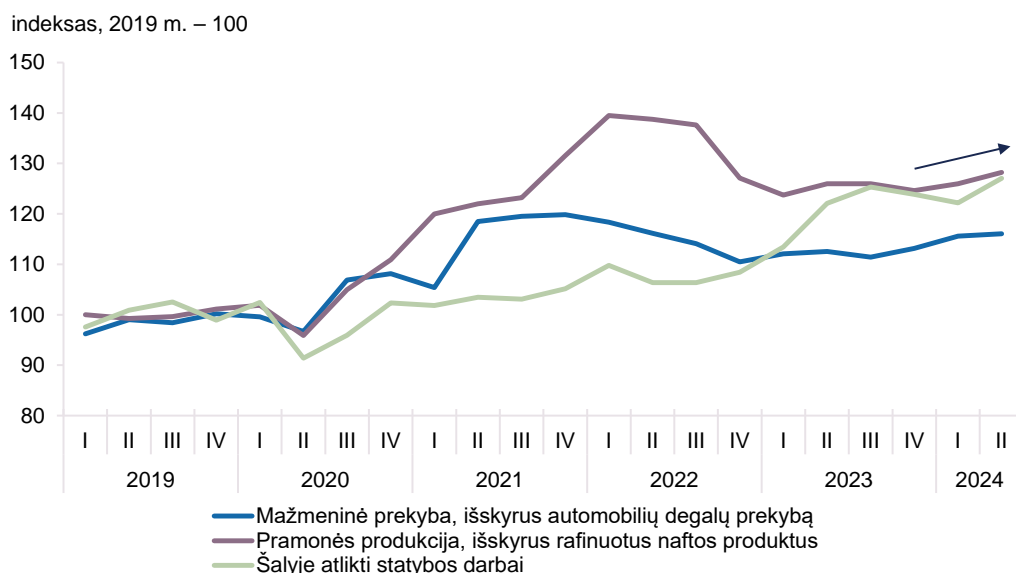
¹⁴ The future of European competitiveness, M. Draghi, 2024-09-09. Prieiga per internetą: https://commission.europa.eu/topics/strengthening-european-competitiveness/eu-competitiveness-looking-ahead_en.

2. VK FI EKONOMINĖS RAIDOS PROGNOZĖS

Atsigaunant pramonei ir mažmeninei prekybai, VK FI peržiūri aukštyn 2024 m. realiojo BVP projekciją. Remiantis stiprėjančios užsienio paklausos prielaida, numatoma, kad 2025 m. ūkio augimas gali būti spartesnis nei šiemet. Po veržlaus 2024 m. I ketv., šalies ekonomikos raida II ketv. taip pat buvo stipresnė, nei tikėtasi. Minėtą ketvirtį realusis BVP buvo 1,8 proc. didesnis nei prieš metus. Tokį augimą labiausiai lėmė namų ūkių vartojimas. 2024 m. II ketv. toliau tęsiasi kelių svarbiausių ekonomikos sektorių atsigavimas (3 pav.). Pramonės gamyba auga antrą ketvirtį iš eilės, o reikšmingai sulėtėjus infliacijai, mažmeninės prekybos apyvarta didėja nuo 2023 m. pabaigos. Nepaisant pandemijos ir infliacijos šokų, pramonės ir mažmeninės prekybos aktyvumas išlieka atitinkamai beveik 30 ir 20 proc. didesnis nei 2019 m. Taip pat šalyje atliktų statybos darbų apimtys toliau auga, daugiausia dėl sparčios inžinerinių statinių statybos plėtros.

3 pav. 2024 m. II ketv. toliau tęsiasi pramonės, mažmeninės prekybos atsigavimas, auga atliktų statybos darbų apimtys

Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

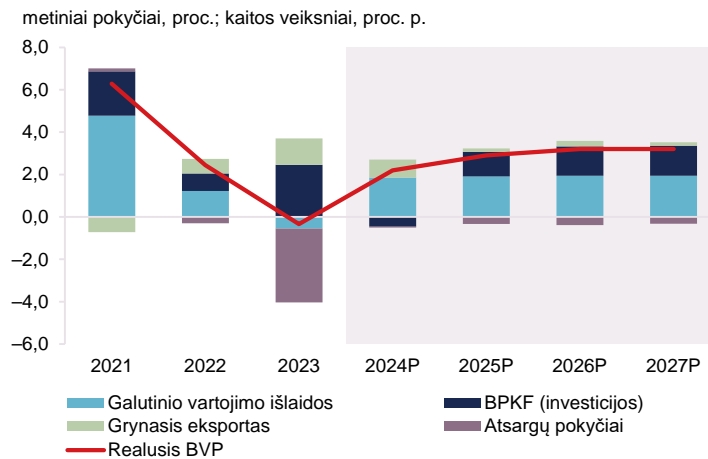
Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Rugpjūčio mėn. Lietuvos pramonės įmonės vis dar atsargiai vertina savo gaminamos produkcijos paklausą. Šio sektoriaus aktyvumas euro zonoje išlieka susitraukęs, o lūkesčiai dėl gamybos užsakymų kol kas negerėja. Dėl šios priežasties, VK FI vertinimu, mažiau tikėtina, kad šių metų II pusm. šalies pramonė augs sparčiau nei I pusm. Vis dėlto teigiamos įtakos ekonomikos plėtrai turės grūdų derlius, kuris numatomas 5,3 proc. didesnis nei 2023 m.

Atsižvelgdama į palankesnius, nei tikėtasi vasarą, 2024 m. II ketv. duomenis, VK FI didina šių metų realiojo BVP augimo projekciją iki 2,2 proc. Numatoma, kad 2024 m. šalies ūkio plėtrą labiausiai skatins namų ūkių vartojimas, kurį teigiamai veiks stiprėjanti gyventojų perkamoji galia (4 pav.). Prie ekonomikos augimo, tikėtina, taip pat prisidės teigiamas grynasis eksportas. Po investicijų susitraukimo I pusm., 2024 m. numatoma neigiamą jų įtaką realiajam BVP. VK FI projektuoja, kad 2025 m. ūkio plėtra spartės iki 2,9 proc. Atsigaunant Lietuvos pagrindinėms prekybos rinkoms, tikimasi veržlesnio eksporto augimo. Numatoma, kad investicijų įtaka vėl taps teigiama. 2026–2027 m. realiojo BVP augimas, tikėtina, sieks apie 3,2 proc.

4 pav. VK FI projektuoja, kad 2024 m. ekonomikos augimą labiausiai skatins namų ūkių vartojimas, o 2025 m. prie spartesnės ūkio raidos prisidės atsigaunantis eksportas ir investicijos

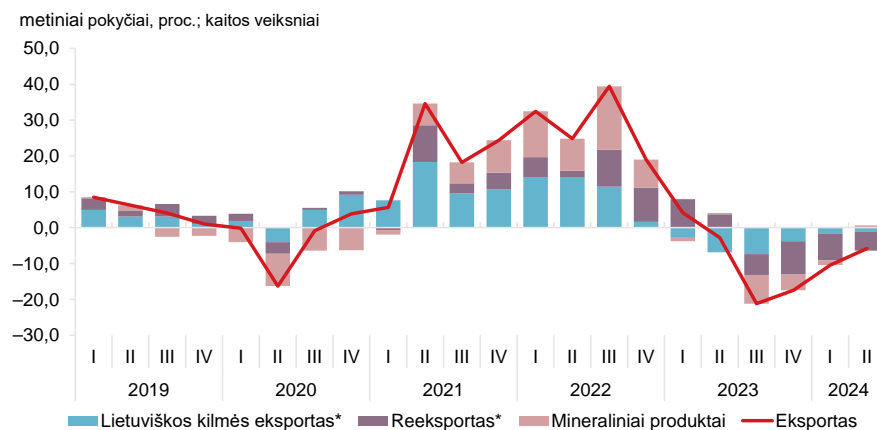

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalines institucijas funkcijas, skaičiavimai

Numatoma, kad šiemet realusis eksportas didės nuosaikiai. Spartesnis jo augimas projektuojamas 2025–2027 m., jį skatins atsigaunanti Lietuvos tarptautinės prekybos rinkos. 2024 m. II ketv. traukėsi Lietuvos tarptautinės prekybos rodikliai: realusis eksportas buvo 3,5 proc. mažesnis nei prieš metus, o importas – 2,6 proc. Prekių eksporto kritimą lėmė toliau mažėjantis reeksportas, kurį veikė nuo pernai metų liepos mėn. įsigaliojusi griežtesnė sankcijų taikymo kontrolė (5 pav.). Pažymėtina, kad 2024 m. II ketv. reeksporto vertė į Rytų šalis yra mažesnė nei prieš karą Ukrainoje (6 priedas). Tikėtina, kad dėl palyginamosios bazės reeksporto metinis susitraukimas 2024 m. II pusm. gali būti lėtesnis nei I pusm. Atsigaunant šalies pramonės gamybai, šių metų II ketv. lietuviškos kilmės prekių (neįskaitant mineralinių produktų) eksporto metinis susitraukimas toliau lėtėjo ir siekė 2,2 proc. Rugpjūčio mėn. Lietuvos pramonės įmonių lūkesčiai dėl eksporto užsakymų išlieka atsargūs, todėl II pusm. būtų sudėtinga tikėtis spartaus lietuviškos kilmės eksporto augimo. Vis dėlto jį palankiai turėtų veikti didesnis nei pernai numatomas grūdų derlius. Remdamasi 2024 m. I pusm. tarptautinės prekybos duomenimis, VK FI mažina šių metų projektuojamą realiojo prekių ir paslaugų eksporto augimą iki 0,9 proc. Numatoma, kad realusis importas bus artimas 2023 m. lygiui. Projektuojama, kad, 2025 m. stiprėjant užsienio ir vidaus paklausai, realiojo eksporto ir importo augimas spartės atitinkamai iki 4,7 ir 5 proc.

5 pav. Prekių eksporto vertės (to meto kainomis) kritimą 2024 m. II ketv. lėmė toliau mažėjantis reeksportas

* išskyrus mineralinius produktus

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalines institucijas funkcijas, skaičiavimai

2024 m. I pusm. susitraukusios investicijos šiais metais gali neatsigauti, tačiau nuo 2025 m. projektuojamas jų augimas. 2024 m. I pusm. realusis bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas (investicijos, BPKF) per metus smuko 3,9 proc. Šį pokytį daugiausia lėmė mažėjusios išlaidos transporto įrangai, mašinoms ir įrenginiams. Kita vertus, investicijų, nukreiptų į statybą (be būsto komponentės), kurios BPKF struktūroje sudaro didžiausią dalį, įtaka išliko teigiama. 2024 m. II ketv. materialinių investicijų duomenys rodė gilėjusį kritimą privačiame ir vangų augimą viešajame sektoriuje. Atsižvelgiant į faktinę rodiklio I pusm. dinamiką, aukštą palyginamąją bazę, VK FI prognozuoja, kad bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas 2024 m. susitrauks 1,8 proc. Vis dėlto spartesnis Europos Sąjungos paramos fondų srautų panaudojimas, greitesnis EGADP paskolos įliejimas į ekonomiką ir Lietuvą galinčios pasiekti investicijos į gynybą gali prisidėti prie geresnės, nei tikimasi, investicijų dinamikos. Atsigaunant išorės paklausai, gerėjant kreditavimo sąlygoms, augant gynybos finansavimui ir išliekant darbo našumą didinančių priemonių poreikiui, 2025 m. projektuojamas 4,7 proc., o 2026 m. ir 2027 m. – 5,5 proc. rodiklio augimas.

Projektuojama, kad, sumažėjus energetinių prekių kainoms, vartotojų kainų infliacija 2024 m. bus artima 1 proc., o vidutiniu laikotarpiu viršys 2 proc. Suderinto vartotojų kainų indekso (SVKI) metinis augimas sausio–rugpjūčio mėn. siekė 0,8 proc. Tokią rodiklio raidą lėmė sumažėjusios elektros, dujų, kietojo kuro ir šilumos energijos kainos. Vis dėlto, menkstant palyginamosios bazės efektui, likusių metų dalį infliacija turėtų pradėti augti. VK FI prognozuoja, kad 2024 m. ji sieks 1,1 proc. 2025 m. SVKI augimas turėtų vėl paspartėti ir likusiu vidutiniu laikotarpiu išlikti aukštesnis, nei prognozuota anksčiau, dėl toliau didėjančių paslaugų kainų ir akcijų įtakos. Nepaisant reikšmingo vartotojų kainų infliacijos sulėtėjimo 2024 m., sparčiau augant bendram kainų lygiui šalyje, VK FI padidino 2024 m. BVP defliatoriaus prognozę. Ji padidinta ir likusiems vidutinio laikotarpio metams, o tai lemia spartesnį nominalaus BVP augimą 2025–2027 m. Prognozuojama, kad BVP defliatorius vidutiniu laikotarpiu augs daugiau nei SVKI dėl didesnio valdžios sektoriaus defliatoriaus augimo ir spartesnio eksporto, palyginti su importu, kainų didėjimo.

Besitęsiančios palankios migracijos tendencijos prisideda prie didinamos užimtųjų skaičiaus prognozės 2024 m., tačiau išlieka neapibrėžtumas dėl 2025 m. Šių metų I pusm. užimtųjų skaičius padidėjo 2,3 proc., palyginti su tuo pačiu laikotarpiu prieš metus. Darbo jėga toliau augo ir buvo didžiausia nuo 2005 m. Tam įtakos turėjo dėl teigiamos grynosios migracijos augantis nuolatinių gyventojų skaičius ir istorinėse aukštumose esantis darbo jėgos aktyvumo lygis. Vis dėlto mažėjantis imigracijos srautas ir prielaidos dėl populiacijos senėjimo skatina nuosaikiai mažėjančias 2025–2027 m. užimtųjų skaičiaus prognozes. Nedarbo lygis I pusm. buvo apie 1 proc. p. didesnis nei prieš metus ir siekė 7,6 proc., tačiau jo padidėjimas gali būti siejamas su išaugusia darbo jėga. VK FI projektuoja, kad nedarbo lygis nuo 2025 m. mažės.

Vidutiniu laikotarpiu prognozuojamas nuosaikesnis nei 2024 m., bet vis dar gana spartus vidutinio darbo užmokesčio augimas. Palyginti su pastarųjų kelerių metų raida, 2024 m. I pusm. VDU augimas sulėtėjo. Tai labiausiai pastebima privačiame sektoriuje. Nominalaus BVP augimas 2024–2027 m. projektuojamas lėtesnis, nei matytas po pandemijos, o tai gali suteikti mažiau galimybių taip sparčiai didinti atlyginimus ateityje. Kita vertus, darbdaviams kylančius iššūkius dėl darbuotojų trūkumo atspindi statistika: laisvų darbo vietų lygis 2024 m. II ketv. pasiekė 2,1 proc., o Užimtumo tarnybos duomenimis, liepos mėn. darbuotojų paieška taip pat aktyvėjo. Aukštas laisvų darbo vietų ir padidėjęs nedarbo lygis signalizuoja galimus darbo ieškančių žmonių įgūdžių neatitikimus, taigi noras išlaikyti esamus darbuotojus ir siekis pritraukti naujų kvalifikuotų specialistų skatins darbdavius siūlyti konkurencingus darbo užmokesčius. Prie prognozuojamo VDU augimo 2025–2027 m. taip pat prisidės minimalios mėnesinės algos didinimas, ekonomikos plėtra ir nedarbo lygio mažėjimas.

Didėjant gyventojų perkamajai galiai ir esant stabiliai darbo rinkos situacijai, 2024 m. ir visu vidutiniu laikotarpiu tikimasi tolesnio privačiojo vartojimo augimo. 2024 m. I pusr. realiosios namų ūkių vartojimo išlaidos augo 2,8 proc. per metus. Gyventojų lūkesčiai išlieka geri, tačiau dalis namų ūkių yra ribojami pakilusių palūkanų normų, daugiau taupo. Namų ūkių vartojimo išlaidų pokyčiui 2024 m. antrąjį pusmetį didinantį poveikį turės žema palyginamoji bazė. VK FI vertinimu, namų ūkių vartojimo išlaidos 2024 m. augs 3,2 proc. Didėjimą lems palanki padėtis darbo rinkoje, geri vartotojų lūkesčiai, sulėtėjusi infliacija. Gyventojų disponuojamas pajamas teigiamai veiks 2024 m. valstybės biudžeto įstatyme numatytos gyventojų pajamų didinimo priemonės. 2025 m. prognozuojamas 3,4 proc. privataus vartojimo augimas. Vidutiniu laikotarpiu, tęsiantis palankioms tendencijoms darbo rinkoje, privatusis vartojimas didės panašiu tempu. Vis dėlto didesni, nei tikimasi, namų ūkių taupymo normos pokyčiai gali paskatinti ateityje peržiūrėti namų ūkių išlaidų projekcijas.

3. DĖMESYS TREJŲ METŲ BIUDŽETO PLANAMS

Siekiant tikroviškesnių trejų metų biudžeto planų, rodikliai, koeficientai ir kiti dydžiai, veikiantys valstybės biudžetą, turėtų būti prognozuojami ne trumpesniai kaip trejų metų laikotarpiui. 2024 m. spalio mėn. pirmą kartą bus pateikiamas biudžeto įstatymo projektas, remiantis atnaujintu biudžeto sandaros įstatymu¹⁵ (BSĮ). Vienas iš atnaujinto BSĮ privalumų yra reikalavimas, kad teisės aktais nustatomų rodiklių, koeficientų ir kitų dydžių reikšmės būtų nustatomos arba prognozuojamos ne trumpesniai nei trejų biudžetinių metų laikotarpiui¹⁶. Remiantis dydžiais, kurie numatyti visam vidutiniam laikotarpiui, būtų galima formuoti tikslesnius ir skaidresnius biudžeto projektų planus, tinkamiau įvertinti priimtų sprendimų įtaką ateities biudžetams ir identifikuoti rizikas dėl atitikties fiskalinės drausmės taisyklių reikalavimams. VK FI požiūriu, aiškesnės tokių dydžių kaip MMA gairės galėtų padėti tiksliau prognozuoti ir makroekonominis rodiklius, todėl svarbu, kad prasidėjus biudžeto rengimo ciklui atsakingos įstaigos paskelbtų tokius dydžius viešai. Kadangi biudžeto planavimo pagrindas yra ekonominės raidos scenarijus, tikslesnės makroekonominės prognozės taip pat prisidėtų prie tikroviškesnių biudžetų planų.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, vykdydama Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas, atliko Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengto ir 2024-09-11 viešai paskelbto 2024–2027 m. ekonominės raidos scenarijaus vertinimą ir parengė išvadą. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 7 str. 3 d. ir Valstybės kontrolės įstatymo 8 str. 7 d. 3 p., Valstybės kontrolė teikia išvadą Lietuvos Respublikos Seimui.

Biudžeto stebėsenos departamento vadovė

Jurga Rukšėnaitė

¹⁶ BSĮ 6 str. 4 dalis: „Įstatymais ir (arba) kitais teisės aktais nustatomų rodiklių, koeficientų ir kitų dydžių reikšmės, kuriomis vadovaujantis apskaičiuojami atitinkamų 3 biudžetinių metų planuojami asignavimai, nustatomos ne trumpesniai kaip 3 biudžetinių metų laikotarpiui. Jeigu dėl objektyvių priežasčių įstatymais ir (arba) kitais teisės aktais nustatomų rodiklių, koeficientų ir kitų dydžių reikšmės 3 biudžetiniams metams nenustatomos, įstaiga, atsakinga už tokių rodiklių, koeficientų ir kitų dydžių reikšmių apskaičiavimą ir (arba) nustatymą, jas prognozuoja antriesiems ir tretiesiems biudžetiniams metams, paskelbia savo interneto svetainėje ir informaciją apie šias reikšmes pateikia Finansų ministerijai Vyriausybės nustatyta tvarka.“

PRIEDAI

Išvados

„Dėl ekonominės raidos scenarijaus
tvirtinimo“

1 priedas

FISKALINĖS INSTITUCIJOS MAKROEKONOMINĖS PROGNOZĖS 2024–2027 M. IR PAGRINDINĖS PRIELAUDOS

1 lentelė. VK FI makroekonominės prognozės 2024–2027 m.

Rodiklis	2023	2024P	2025P	2026P	2027P
Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai					
BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, proc.	-0,3	2,2 (2,0) ▲	2,9 (2,9)	3,2 (3,2)	3,2 (3,2)
BVP palyginamosiomis kainomis, mln. Eur	47 145,2	48 182,4	49 579,7	51 166,3	52 803,6
BVP to meto kainomis pokytis, proc.	6,7	5,3 (4,4) ▲	5,5 (5,5)	5,9 (5,6) ▲	5,7 (5,7)
BVP to meto kainomis, mln. Eur	71 986,2	75 793,9	79 997,1	84 682,0	89 550,4
Darbo našumo pokytis, proc.	-1,7	1,1 (1,3) ▼	3,2 (3,1) ▲	3,4 (3,5) ▼	3,3 (3,4) ▼
BVP palyginamosiomis kainomis komponentų pokyčiai, proc.					
Namų ūkių vartojimo išlaidos	-1,0	3,2 (3,4) ▼	3,4 (3,4)	3,5 (3,5)	3,5 (3,5)
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	0,2	0,4 (0,2) ▲	0,1 (0,1)	0,1 (0,1)	0,1 (0,1)
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	10,6	-1,8 (2,2) ▼	4,7 (5,7) ▼	5,5 (5,5)	5,5 (5,5)
Prekių ir paslaugų eksportas	-3,3	0,9 (3,6) ▼	4,7 (5,5) ▼	4,7 (5,5) ▼	4,7 (5,5) ▼
Prekių ir paslaugų importas	-4,9	0,1 (3,9) ▼	5,0 (5,4) ▼	4,9 (5,3) ▼	5,0 (5,3) ▼
Kainų rodiklių pokyčiai, proc.					
BVP defliatorius	7,1	3,0 (2,3) ▲	2,6 (2,5) ▲	2,6 (2,4) ▲	2,5 (2,4) ▲
Namų ūkių vartojimo išlaidų defliatorius	8,6	1,1 (1,6) ▼	2,5 (2,3) ▲	2,5 (2,3) ▲	2,4 (2,3) ▲
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidų defliatorius	12,6	10,9 (9,3) ▲	5,3 (5,3)	4,5 (4,5)	4,4 (4,4)
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo defliatorius	5,1	2,3 (2,3)	2,4 (2,4)	2,1 (2,1)	2,1 (2,1)
Eksporto (prekių ir paslaugų) defliatorius	-0,2	1,0 (1,5) ▼	0,8 (0,8)	1,6 (1,6)	1,4 (1,4)
Importo (prekių ir paslaugų) defliatorius	-5,6	-0,2 (1,1) ▼	0,1 (0,0) ▲	1,3 (1,3)	1,3 (1,3)
Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis)	8,7	1,1 (1,6) ▼	2,5 (2,3) ▲	2,5 (2,3) ▲	2,4 (2,3) ▲
Darbo rinkos rodikliai					
Užimtų gyventojų skaičius (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), tūkst.	1441,1	1457,5	1452,8	1450,1	1449,1
Užimtų gyventojų skaičiaus pokytis, proc.	1,4	1,1 (0,7) ▲	-0,3 (-0,2) ▼	-0,2 (-0,3) ▲	-0,1 (-0,1)
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), proc.	6,8	7,3 (7,3)	7,0 (6,9) ▲	6,8 (6,9) ▼	6,5 (6,7) ▼
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Eur	2013,8	2209,1	2388,1	2558,1	2720,5
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	12,6	9,7 (9,1) ▲	8,1 (8,4) ▼	7,1 (7,0) ▲	6,3 (5,5) ▲
Darbo užmokesčio fondas, mln. Eur	27 842,2	30 889,9	33 286,1	35 587,7	37 820,8
Darbo užmokesčio fondo pokytis, proc.	13,4	10,9 (9,9) ▲	7,8 (8,3) ▼	6,9 (6,6) ▲	6,3 (5,4) ▲
Potencialaus BVP pokytis ir BVP atotrūkis nuo potencialo					
Potencialaus BVP pokytis, proc.	3,2	3,1 (3,2) ▼	2,9 (3,0) ▼	2,7 (2,8) ▼	2,5 (2,6) ▼
BVP atotrūkis (proc., palyginti su potencialiuoju BVP)	-1,1	-2,0 (-2,4) ▲	-2,1 (-2,6) ▲	-1,9 (-2,6) ▲	-1,6 (-2,3) ▲

Skiausteliuose pateiktos 2024 m. liepos mėn. paskelbtos VK FI projekcijos.

Pagal ERS vertinimo ir tvirtinimo aprašą violetiniame fone pažymėti pagrindiniai rodikliai – svarbiausi VK FI priimančią sprendimą dėl ERS tvirtinimo.

Prognozės parengtos atsižvelgiant į informaciją ir duomenis, paskelbtus iki 2024-08-30.

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

2 lentelė. VK FI makroekonominių prognozių pagrindinės prielaidos

Rodiklis	2023	2024P	2025P	2026P	2027P
JAV dolerio ir euro keitimo kursas*	1,08	1,08 (1,07) ▲	1,09 (1,07) ▲	1,09 (1,07) ▲	1,09 (1,07) ▲
Pasaulio (be ES) BVP augimas, proc.**	3,6	3,5 (3,5)	3,6 (3,6)	3,6 (3,6)	3,6 (3,6)
Europos Sąjungos BVP augimas, proc.**	0,6	1,2 (1,0) ▲	1,8 (1,6) ▲	1,8 (1,6) ▲	1,8 (1,6) ▲
Pagrindinių eksporto rinkų augimas, proc.***	1,2	1,5 (1,4) ▲	1,9 (1,8) ▲	1,9 (1,8) ▲	1,9 (1,8) ▲
Naftos kainos (Brent, JAV doleriais už barelj)****	82,5	82,1 (85,4) ▼	75,4 (80,0) ▼	72,7 (76,2) ▼	70,9 (73,3) ▼

* Valiutos kursas prognozuojamu laikotarpiu išlieka toks, koks buvo užfiksuotas nuo 2024 m. liepos 29 d. iki rugpjūčio 9 d.

** Remiantis 2024 m. liepos 16 d. viešai paskelbta Tarptautinio valiutos fondo informacija.

*** Remiantis VK FI taikoma metodika.

**** 10 darbo dienų ateities sandorių vidurkis nuo 2024 m. liepos 29 d. iki rugpjūčio 9 d.

Skiausteliuose pateiktos pagrindinės 2024 m. liepos mėn. VK FI prognozių prielaidos.

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės kontrolė, vykdanči fiskalinės institucijos funkcijas

Išvados
„Dėl ekonominės raidos scenarijaus
tvirtinimo“
2 priedas

FINANSŲ MINISTERIJOS 2024–2027 M. EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJAUS PROJEKCIJOS IR PAGRINDINĖS PRIELAIDOS

1 lentelė. Finansų ministerijos 2024 m. rugsėjo mėn. ekonominės raidos scenarijaus projekcijos

Rodiklis, proc.	2023	2024P	2025P	2026P	2027P
Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai, pokytis					
BVP palyginamosiomis kainomis	-0,3	2,3 (2,1) ▲	2,9 (2,9)	2,9 (2,9)	2,9 (2,9)
Namų ūkių vartojimo išlaidos	-1,0	3,3 (3,3)	3,6 (3,4) ▲	3,4 (3,4)	3,4 (3,4)
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	0,2	0,5 (0,5)	0,1 (0,1)	0,1 (0,1)	0,1 (0,1)
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	10,6	1,1 (3,5) ▼	5,6 (5,4) ▲	5,8 (5,4) ▲	5,4 (5,4)
Prekių ir paslaugų eksportas	-3,3	1,2 (2,3) ▼	3,9 (4,1) ▼	4,2 (4,2)	4,2 (4,2)
Prekių ir paslaugų importas	-4,9	0,3 (2,4) ▼	4,7 (4,9) ▼	4,9 (4,9)	4,9 (4,9)
BVP to meto kainomis	6,7	5,5 (5,0) ▲	5,4 (5,4)	5,7 (5,4) ▲	5,5 (5,4) ▲
Kainų rodikliai, pokytis					
BVP defliatorius	7,1	3,2 (2,8) ▲	2,5 (2,5)	2,7 (2,5) ▲	2,6 (2,5) ▲
Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis)	8,7	1,0 (1,1) ▼	2,5 (2,2) ▲	2,7 (2,2) ▲	2,6 (2,2) ▲
Darbo rinkos rodikliai					
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis	12,6	10,1 (9,5) ▲	7,6 (6,4) ▲	6,5 (6,4) ▲	5,5 (5,5)
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį)	6,8	7,3 (7,2) ▲	7,1 (6,9) ▲	6,7 (6,6) ▲	6,4 (6,3) ▲
Užimtų gyventojų skaičiaus (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį) pokytis	1,4	1,4 (1,4)	0,2 (0,2)	0,0 (-0,1) ▲	-0,3 (-0,3)
Remiantis FM statistinių duomenų įtraukimo į scenarijų data – 2024 m. rugpjūčio 30 d., kitos informacijos – iki 2024 m. rugsėjo 2 d. imtinai.					
Skiausteliuose pateiktos 2024-06-20 ekonominės raidos scenarijaus projekcijos.					
Pagal ERS vertinimo ir tvirtinimo aprašą violetiniame fone pažymėti pagrindiniai rodikliai – svarbiausi VK FI priimant sprendimą dėl ERS tvirtinimo.					
P – prognozė					
Šaltinis – Finansų ministerija					

2 lentelė. Finansų ministerijos 2024 m. rugsėjo mėn. ekonominės raidos scenarijaus pagrindinės prielaidos

Rodiklis	2023	2024P	2025P	2026P	2027P
JAV dolerio ir euro keitimo kursas*	1,08	1,08 (1,07) ▲	1,08 (1,07) ▲	1,08 (1,07) ▲	1,08 (1,07) ▲
Pasaulio (be ES) BVP augimas, procentais**	3,8	3,5 (3,5)	3,6 (3,6)	3,6 (3,6)	3,6 (3,6)
Europos Sąjungos BVP augimas, procentais***	0,6	1,2 (1,0) ▲	1,8 (1,6) ▲	1,8 (1,6) ▲	1,8 (1,6) ▲
Pagrindinių eksporto rinkų augimas, procentais****	1,8	2,0 (1,9) ▲	2,4 (2,3) ▲	2,4 (2,3) ▲	2,4 (2,3) ▲
Naftos kainos (Brent, JAV doleriais už barelį)*****	82,5	81,6 (85,4) ▼	76,2 (80,0) ▼	76,2 (80,0) ▼	76,2 (80,0) ▼

* Techninė prielaida, kurią 2024 m. birželio mėn. paskelbė Europos Centrinis Bankas.

** Tarptautinis valiutos fondas (2024 m. liepos mėn.), Finansų ministerijos skaičiavimai.

*** Tarptautinis valiutos fondas (2024 m. liepos mėn.).

**** Finansų ministerijos skaičiavimai.

***** Europos Komisija (2024 m. gegužės mėn.), *Macrobond*, Finansų ministerijos skaičiavimai. Atliekant skaičiavimus naudotas 2024 m. rugpjūčio 21 d. paskelbtų paskutinių 10 d. ateities sandorių kainų aritmetinis vidurkis.

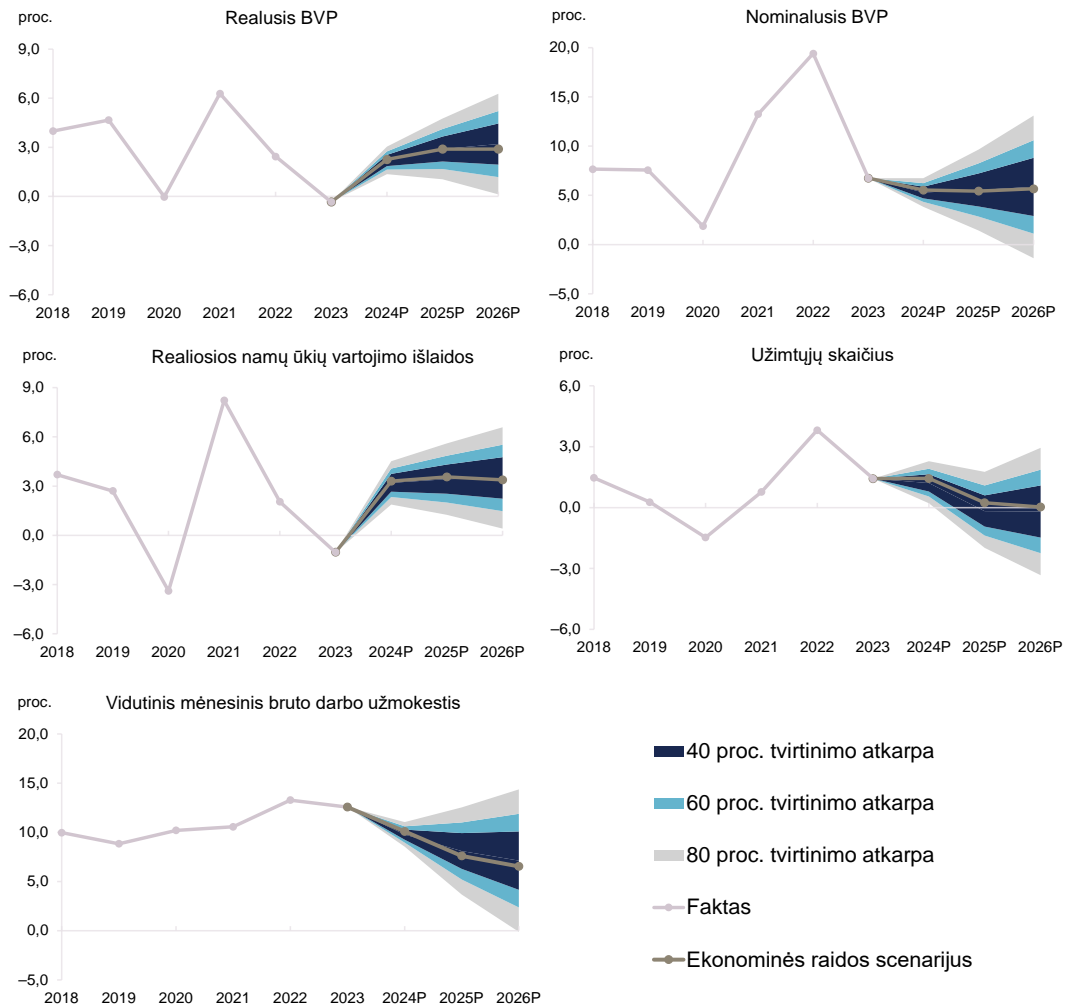
Skiausteliuose pateiktos 2024 m. birželio mėn. ERS prielaidos.

P – prognozė

Šaltinis – Finansų ministerija

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 3 priedas

VK FI SUDARYTOS ERS TVIRTINIMO ATKARPOS

Tvirtinimo atkarpų atskaitos tašku (moda) laikomos VK FI parengtos prognozės.

Tvirtinimo atkarpų sudarymo metodika plačiau išdėstyta Ekonominės raidos scenarijaus vertinimo ir tvirtinimo apraše. Prieiga per internetą: https://www.valstybeskontrolė.lt/TVS/Content/Biudzeto_stebesena/ERS_vertinimo_ir_tvirtinimo_aprasas.pdf.

P – prognozė

Šaltinis – Finansų ministerija, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 4 priedas

KITŲ INSTITUCIJŲ REALIOJO BVP PROJEKCIJOS

Institucija	Paskelbimo data	2024P	2025P
Lietuvos bankas*	2024-06-11 (2024-03-19)	1,9 (1,6) ▲	3,1 (3,1)
EBPO	2024-05-02 (2023-11-29)	1,7 (1,7)	3,1 (3,1)
Europos Komisija	2024-05-15 (2024-02-15)	2,0 (2,1) ▼	2,9 (3,0) ▼
TVF	2024-07-24 (2024-04-16)	2,4 (2,2) ▲	2,6 (2,5) ▲
AB SEB	2024-08-27 (2024-05-02)	2,4 (1,5) ▲	2,6 (2,8) ▼
AB „Swedbank“	2024-08-27 (2024-04-18)	2,2 (1,8) ▲	2,8 (2,8)
Institucijų vidurkis	–	2,1 (1,8) ▲	2,9 (2,9)
Finansų ministerija	2024-09-11 (2024-06-20)	2,3 (2,1) ▲	2,9 (2,9)
VK FI	2024-09-19 (2024-07-02)	2,2 (2,0) ▲	2,9 (2,9)

Skiausteliuose pateiktos ankstesnės institucijų prognozės.

* Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

P – prognozė

Šaltinis – lentelėje nurodytų institucijų projekcijos, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 5 priedas

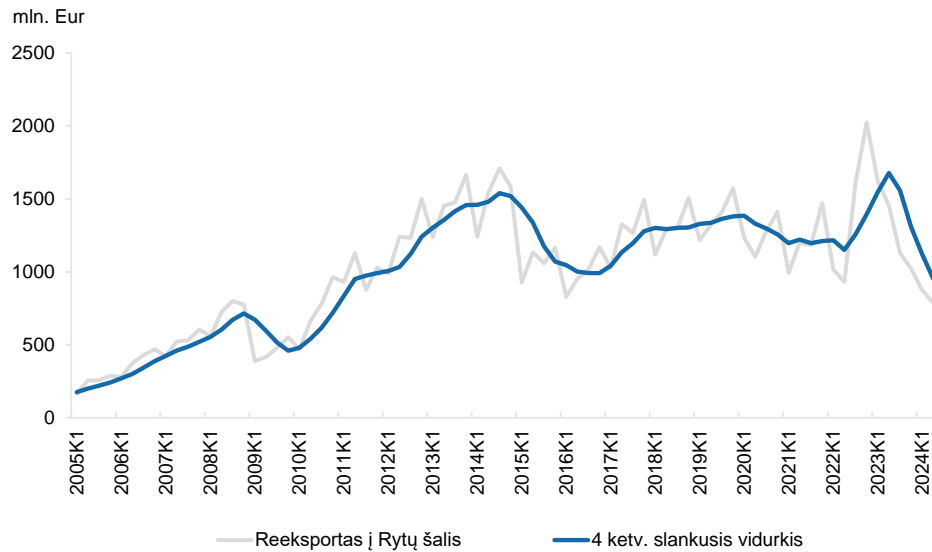
2024 M. RUGSĖJO MĖN. ERS VERTINIMO EIGA

Rugpjūčio 26 d.	VK FI parengė savo 2024–2027 m. makroekonominės prognozes*.
Rugpjūčio 26 d.	FM pateikė institucijoms derinti ERS projektą (kopiją – VK FI).
Rugpjūčio 27 d.	Įvyko LB ir VK FI susitikimas, kuriame diskutuota apie Lietuvos ekonominę raidą.
Rugpjūčio 28 d.	FM atsakė į VK FI pateiktus klausimus.
Rugpjūčio 30 d.	Valstybės duomenų agentūra paskelbė BVP 2024 m. II ketv. antrąjį įvertį. Atsižvelgiant į naujus paskelbtus statistinius duomenis, VK FI peržvelgė ir atnaujino su BVP komponentėmis susijusias makroekonominės prognozes. VK FI pateikė FM pastabas ir pasiūlymus dėl ERS projekto.
Rugsėjo 3 d.	FM pateikė VK FI derinti patikslintą ERS projektą.
Rugsėjo 5 d.	VK FI informavo FM, kad neturi priešasčių netvirtinti ERS projekto.
Rugsėjo 11 d.	FM savo interneto svetainėje viešai paskelbė 2024–2027 m. rugsėjo mėn. ERS.
Rugsėjo 19 d.	VK FI interneto svetainėje viešai paskelbė išvadą dėl rugsėjo mėn. paskelbto 2024–2027 m. ERS tvirtinimo. Kartu skelbiamos ir VK FI makroekonominės prognozės.
* Siekiant užtikrinti nepriklausomą Finansų ministerijos pateikto ERS projekto vertinimą, scenarijaus projektas pradedamas nagrinėti tik VK FI pabaigus rengti savo prognozes.	
Šaltinis – Valstybės kontrolė, vykdanči fiskalinės institucijos funkcijas	

Išvados
 „Dėl ekonominės raidos scenarijaus
 tvirtinimo“
 6 priedas

REEKSPORTO VERTĖ Į RYTŲ ŠALIS

Reeksporto vertė (to meto kainomis) į Rytų* šalis 2024 m. II ketv. jau mažesnė nei prieš karą Ukrainoje

* Armėnija, Azerbaidžanas, Baltarusija, Kazachstanas, Kirgizija, Moldovos Respublika, Rusija, Tadžikistanas, Uzbekistanas.

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Valstybės kontrolės, vykdančios fiskalinės institucijos funkcijas, skaičiavimai